

Motion till riksdagen 2005/06:L242

av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp)

Förmånsrätten vid konkurs

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förmånsrättslagen bör ändras tillbaka till en särskild förmånsrätt för bankerna på 100 %.

Motivering

De förändringar som i två etapper gjordes i konkurslagen, den s.k. förmånsrättslagen, i början av 2004 och 2005 har fått de negativa effekter som man kunde befara. Den utredning som Institutet för tillväxtpolitiska studier släppte nyligen, ”Utvärdering av förmånsrättsreformens effekter utifrån ett kreditgivningsperspektiv” av ekon.dr Lars Silver, visar att minskningen av bankernas företräde till säkerhet i företagsinteckningen har tagits ut i krav på ökade säkerheter hos företagen och i ökade krav på factoring. Reformen har gjort det dyrare och svårare för företagen att låna pengar och därmed blivit ett hinder för jobb och utveckling. Eftersom möjligheten att låna pengar redan före reformen var en av flaskhalsarna för många svenska företag, särskilt nya och små företag och annorlunda företagsidéer, är denna ytterligare försämring ytterst allvarlig.

Problemet är störst i glesbygd där osäkerheten om fastighetsvärdena är särskilt stor. Banken är enligt ITPS-rapporten den viktigaste finansiären för ca 70 % av företagen utanför storstadsregionerna, medan samma siffra för storstadsregionerna är drygt 50 %. Riskkapital och företagsänglar står för en mycket liten procent och statligt riskkapital handlar om i sammanhanget ytterst små summor. Almi med sina dryga 2 miljarder kronor är nästan marginell jämfört med bankernas utlåning till företag på 600 miljarder kronor.

Tidigare hade bankerna 100 % särskild förmånsrätt. Reformen omvandlade företagshypoteken till en ny företagsinteckning som ger banken allmän företrädesrätt till 55 % av värdet av gäldenärens egendom som återstår sedan borgenärer med bättre förmånsrätt fått betalt. Det betyder att företag efter

Fel! Okänt namn på

reformen bara kan belåna 55 % av värdet av företagshypoteket. 45 % av företagens säkerheter för banklån, även äldre krediter, har gått förlorade.

Syftet med förändringen var att få bankerna mer aktiva när det gällde att göra en prövning av kreditvärdigheten hos företagen. Men i stället för en arbetskrävande kreditprövning har bankerna hänvisat till kompletterande privat borgen samt leasing och factoring, som de flesta företag gärna vill slippa. Factoring har en högre marginal och bankerna har fått en förevändning för att öka sina intäkter från utlåning till småföretagen.

I och med bankernas (inte oväntade) agerande har syftena med reformen undergrävt. Priset för att åstadkomma i bästa fall några hundra företagsrekonstruktioner är att tiotusentals företag får sämre levnadsvillkor. I händelse av en konkurs är det nu banken som äger större delen av lösöret. Fordringsägarna, som skulle gynnas, har i praktiken fått en ännu sämre ställning än innan reformen genomfördes.

Vi var många som varnade för att detta skulle ske och nu har vi fått facit. Flera utredningar inklusive den utredning som Institutet för tillväxtpolitiska studier har gjort och presenterade nyligen bekräftar den här bilden och att särskilt de små företagen i hela landet och företag i glesbygd drabbats.

Många företag och företagare har fått sina lån omförhandlade och sin ekonomi försämrade som en direkt följd av reformen. Ansvaret vilar tungt på dem som drev igenom reformen i riksdagen, trots att konsekvenserna av förändringarna för småföretagen inte ens hade utretts i förväg, vilket ska ske. Nu måste det ske en återställning. Enligt ITPS hjälper det inte med marginella förändringar, utan bankernas förmånsrätt måste återställas till 100 %. En sådan återställare garanterar inte en fullständig återgång i praktiken men skulle i vart fall återge mindre företag en klart bättre förhandlingsposition i diskussionen med bankerna. Det är viktigt att småföretagare kan få krediter till rimliga villkor utan att äventyra sin egen familjeekonomi. Sverige behöver människor som vill och vågar satsa på företagande och därmed skapar jobb.

Stockholm den 27 september 2005

Ingegerd Saarinen (mp)

Jan Lindholm (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Lotta Hedström (mp)

Mikaela Valtersson (mp)

Åsa Domeij (mp)